

Inventarisatie Opvoedings- en Ontwikkelingsondersteuning Oosterschelderegio

Advies

Colofon

© Scoop 2008

Samenstelling

Paulette de Kraker

in opdracht van projectgroep jeugd-onderwijs van het
Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio

Scoop

Zeeuws instituut voor sociale

en culturele ontwikkeling

Achter de Houttuinen 8

Postbus 407 Middelburg

Telefoon (0118) 682500

Telefax (0118) 635311

www.scoopzld.nl

Scoop@scoopzld.nl

Lay-out

Scoop

Ontwerp

men@work

Scoop

Drukwerk

Scoop

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1 Doelstelling	7
1.2 Werkwijze	7
2. Achtergronden	9
2.1 Landelijke ontwikkelingen	9
2.2 Zeeuwse ontwikkelingen	9
3. Resultaten	11
3.1 Landelijke gegevens	11
3.2 Analyse Jeugdmonitor	12
3.3 Resultaten interviews	13
3.4 Gegevens Opvoedsteunpunten	14
3.5 Evaluaties consultatieteams	15
4. Samenvatting onderwerpen	19
5. Advies op basis van analyses	21
Bijlagen	23
Bijlage 1 Tabellen	25
Bijlage 2 Vragenlijst interviews	29
Literatuurlijst	31

1. Inleiding

In opdracht van de samenwerkende gemeenten in de Oosterschelderegio heeft Scoop een inventarisatie en een analyse gemaakt van de vraag naar opvoedingsondersteuning voor ouders van jonge kinderen en de vraag van kinderen in het primair en voortgezet onderwijs op het gebied van ontwikkelingsstimulering (hierna genoemd O&O). De analyse is gebaseerd op reeds beschikbare gegevens. De inventarisatie en analyse worden afgerond met een advies op basis waarvan de gemeenten een keuze kunnen maken uit het huidige aanbod aan cursussen en themabijeenkomsten. Om daadwerkelijk goed inzicht te krijgen in de vraag is aanvullend onderzoek onder ouders en kinderen noodzakelijk.

1.1 Doelstelling

Doel van dit adviesrapport is de gemeenten in de Oosterschelderegio inzicht te verschaffen in de vraag naar O&O in drie leeftijdscategorieën om zodoende voor 2008 en verder een weloverwogen keuze te kunnen maken uit het huidige aanbod aan cursussen en themabijeenkomsten.

1.2 Werkwijze

Op basis van de gegevens uit de Jeugdmonitor Zeeland heeft Scoop onderwerpen in beeld gebracht die iets kunnen zeggen over de behoefte aan O&O van ouders en kinderen in de Oosterschelderegio. Waar mogelijk en relevant is deze informatie nader uitgesplitst per gemeente.

Vervolgens heeft Scoop bij sleutelfiguren via een telefonische interview geïnventariseerd wat volgens hen de vraag is naar O&O in de Oosterschelderegio. Als sleutelfiguren werden aangemerkt de deelnemers aan drie klankbordgroepen van de Jeugdmonitor: 'Ouders Jonge Kinderen', 'Groep 3 Primair Onderwijs' en 'Klas 6 Voortgezet Onderwijs'. In deze klankbordgroepen zijn professionals van voor-schoolse voorzieningen, het onderwijs, zorg- en welzijnsinstellingen vertegenwoordigd. De vragenlijst die bij de interviews is gebruikt is terug te vinden in de bijlage.

Tenslotte zijn rapportages van organisaties die betrokken zijn bij opvoedingsondersteuning in de Oosterschelderegio geraadpleegd op de opvoedingsondersteuningsbehoefte die zij signaleren.

In hoofdstuk 2 wordt een overzicht gegeven van relevante beleidsinformatie, zowel op landelijk als provinciaal niveau. De resultaten van de analyses, interviews en organisaties zijn weergegeven in hoofdstuk 3. De onderwerpen voor opvoed- en opgroeiondersteuning die hieruit voort komen zijn schematisch weergegeven in diverse tabellen in bijlage 1. Hoofdstuk 4 bevat een samenvatting van de onderwerpen voor opvoed- en opgroeiondersteuning gemeenteverstijgend en op gemeenteniveau. Tenslotte sluit het rapport in hoofdstuk 5 af met een top 4 van onderwerpen en een aantal adviezen voor O&O in de Oosterschelderegio.

2. Achtergronden

2.1 Landelijke ontwikkelingen

Met de invoering van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) is de verantwoordelijkheid van gemeenten voor opvoedingsondersteuning vastgelegd. Gemeenten hebben de opdracht om op preventie gerichte ondersteuning te bieden aan jeugdigen met problemen met opgroeien en aan ouders met problemen met opvoeden (prestatieveld 2). Eerder was al in de 'Wet Collectieve preventie volksgezondheid' opgenomen dat opvoedingsondersteuning een taak is van de jeugdgezondheidszorg, wat ook onder verantwoordelijkheid van de gemeente valt.

Hoewel gemeenten in principe vrij zijn het prestatieveld naar eigen inzicht uit te werken, heeft het Ministerie van VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) wel bepaald dat gemeenten moeten aansluiten bij de 5 functies van het preventief jeugdbeleid die er op lokaal niveau minstens moeten zijn.

1. Informatie en advies.
2. Signaleren van problemen.
3. Toegang tot hulpaanbod.
4. Licht-pedagogische hulp.
5. Coördinatie van zorg.

De eerste functie, het geven van informatie en advies aan ouders, kinderen en jongeren over opvoeden en opgroeien, is in deze notitie aan de orde.

2.2 Zeeuwse ontwikkelingen

Op 29 mei 2006 is de Taskforce Jeugd Zeeland ingesteld, welke bestaat uit drie wethouders en de gedeputeerde Jeugdzorg. Het doel van de Taskforce is een verbeterde opzet van het preventief jeugdbeleid binnen de Zeeuwse gemeenten.

Daartoe is een basisinfrastructuur voor jeugd ontworpen met als uitgangspunten:

- herkenbaar en toegankelijk voor jeugdigen en ouders;
- vraaggericht en beantwoording vragen/problemen van jeugdigen/ouders door de betrokken organisaties;
- in gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- in afstemming met elkaar.

De te vormen basisinfrastructuur omvat de volgende 4 elementen:

1. Zorgadviesteams in het onderwijs.
2. Frontoffice Centra voor Jeugd en gezin.
3. Backoffice Centra voor Jeugd en gezin met netwerkvorming tussen betrokken instellingen die leidt tot een integrale werkwijze rond de cliënt.
4. Eén gezamenlijk, afgestemd preventieaanbod aan scholen en voorschoolse voorzieningen.

In 2010 moeten in alle Zeeuwse gemeenten Centra voor Jeugd en Gezin én Zorg Advies Teams gestart zijn. Vooruitlopend hierop worden 3 pilots georganiseerd, in Zierikzee, Middelburg en Hulst- Terneuzen. Dit hele proces wordt begeleid door de Taskforce Jeugd.

3. Resultaten

3.1 Landelijke gegevens

Het NIZW (Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn, sinds 2007 Nji, Nederlands Jeugdinstituut) publiceerde in 2006 een factsheet over opvoedingsondersteuning. Daarin staat alle informatie over dit onderwerp verzameld en samengevat. De informatie hieronder is integraal overgenomen.

‘Uit het onderzoek “Kinderen in Nederland” (Zeijl e.a. 2005), blijkt dat bijna de helft van de ouders zich het afgelopen jaar zorgen heeft gemaakt over de opvoeding of ontwikkeling van hun kinderen. Een aantal opvoedvragen van ouders komen in diverse onderzoeken steeds weer terug en zijn gerelateerd aan de leeftijd en ontwikkelingsfase van kinderen.

De belangrijkste zijn:

1. Ongehoorzaam gedrag van het kind: niet of slecht luisteren, zich niet aan de regels houden.
2. Druk of agressief gedrag van het kind: moeizame contacten met andere kinderen en volwassenen.
3. Ouders hebben moeite met grenzen stellen en het corrigeren van het kind.
4. Ontwikkeling van het kind, zoals zindelijkheid en driftbuien.
5. Gezondheid van hun kind, zoals slapen, eten en groeien.

Uit alle onderzoeken naar opvoedingsondersteuning komt het volgende naar voren over opvoedingsondersteuning:

- alle ouders vinden voorzieningen voor opvoedingsondersteuning belangrijk;
- veel ouders (variërend van de helft tot de meerderheid) hebben wel degelijk behoefte aan opvoedingsondersteuning, maar weten niet waar ze hulp kunnen krijgen;
- slechts een deel van de ouders die wel op de hoogte zijn van opvoedingsondersteuning maakt er daadwerkelijk gebruik van. De meeste ouders krijgen hulp en steun van familie en vrienden;

- ouders willen het liefst informatie en advies, maar ook praktische hulp (een oplossing) of emotionele hulp (begrip en luisterend oor).’

Er kan geconcludeerd worden dat er landelijk veel bekend is over opvoedingsondersteuning. Het is van belang om dit mee te nemen in de keuzes omtrent het aanbod. Uit recent onderzoek van E-Quality (‘Opvoeding en opvoedingsondersteuning, gezinnen van de toekomst, 5 maart 2008) in opdracht van Rouvoet blijkt dat ouders in het algemeen voldoende ondersteuning in hun directe omgeving vinden.

Wel hebben ze daarnaast behoefte aan meer laagdrempelige informatie en deskundig advies bij de opvoeding.

Vormen van opvoedingsondersteuning die goed aansluiten bij de wensen van ouders zijn:

- informatiesites en uitwisseling via fora op internet;
- het uitwisselen van ervaringen met andere ouders, bijvoorbeeld via praatgroepen in de buurt;
- laagdrempelige informatiepunten.

Een uitdaging voor de CJG’s (Centra voor Jeugd en Gezin), aldus de conclusie.

De gemeenten in de Oosterschelderegio zijn volgens de aanbeveling in dit recente onderzoek aan zet om op basis van hun specifieke kenmerken waaronder inrichting van het landelijk gebied en aanbod aan instellingen te formuleren hoe ze deze laagdrempeligheid en deskundig advies gaan realiseren. De uitdaging voor de CJG’s bestaat onder andere uit het waarmaken van laagdrempeligheid. Deze uitdaging is des te groter omdat uit eerder onderzoek van o.a. Leseman en Hermanns (1998) is gebleken dat een loket de veronderstelling van laagdrempeligheid in de praktijk niet direct waarmaakt. Hiervoor is het gebruik maken van een voorportaal (bestaande voorzieningen worden uitgebouwd) effectiever gebleken.

3.2 Analyse Jeugdmonitor

In het kader van de Jeugdmonitor wordt in Zeeland sinds 2001 in kaart gebracht hoe de leefwereld van de Zeeuwse jeugd eruit ziet. Dit gebeurt door het verzamelen van gegevens van kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar. Deze zijn opgedeeld in 4 categorieën te weten 0-6 jaar, 7-11 jaar, 12-17 jaar en 18-23 jaar. In de voorliggende analyse is de laatste categorie niet meegenomen.

In de Jeugdmonitor Vragenlijst 3 VO (voortgezet onderwijs) en Groep 6 PO (primair onderwijs) zijn geen vragen opgenomen om de behoefte van kinderen zelf naar ontwikkelingsstimulering in beeld te brengen. Ook worden voor deze leeftijdsgroep geen vragen aan ouders gesteld. Op basis van de bestaande cijfers kunnen er dan ook geen uitspraken worden gedaan over de behoefte van ouders en kinderen aan O&O. Wel kunnen wij voor een aantal belangrijke thema's in de opvoeding/ontwikkeling van kinderen aangeven hoe de situatie in de Oosterschelderegio is. Op basis hiervan kan voor de korte termijn een keuze worden gemaakt over onderwerpen waaraan aandacht besteed kan worden in preventieve of stimulerende activiteiten.

3.2.1 Ouders jonge kinderen

In 2005 is in het kader van de Jeugdmonitor onderzoek gedaan onder ouders/verzorgers van jonge kinderen. Zie voor een schematisch overzicht van de uitkomsten die relevant zijn voor onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroei-ondersteuningsbehoefte **tabel 1** in bijlage 1.

Aan de ouders is onder andere gevraagd welke informatiebronnen zij raadplegen om informatie te krijgen over opvoeding. In de Oosterschelderegio maken de meeste ouders gebruik van een tijdschrift over opvoeding (54%). Ook brochures en tv-programma's over opvoeden worden veel gelezen of bekeken (67% vs. 60%). Een cursus, thema-avond of gespreksgroep over opvoeding worden door ouders niet veel bezocht (88% nooit). Opvallend in de Oosterschelderegio is dat internet nog relatief weinig wordt geraadpleegd door ouders, ongeveer driekwart (72%) geeft aan het internet nog nooit te hebben geraadpleegd over opvoedingsthema's. Ook in de andere twee regio's is dit hoog.

De ouders in de Oosterschelderegio konden aangeven over welke thema's zij de afgelopen vier jaar informatie hadden willen ontvangen. Het thema 'emotionele ontwikkeling van kinderen' werd hierbij het meeste genoemd (25%). Ook de thema's 'kinderziektes' en 'moeilijk gedrag' (beiden 22%) werden vaak genoemd.

Aan de ouders is gevraagd waarover zij zich zorgen maken met betrekking tot hun kind. Het onderwerp dat door ouders in de Oosterschelderegio het meest wordt genoemd is het antwoord: 'anders, namelijk. De open antwoorden die ouders zelf gaven varieerden sterk van 'motoriek', 'ziekte van een kind' tot 'sociale vaardigheden'. Van de standaard antwoordcategorieën wordt 'kind is regelmatig dwars of koppig' het meest genoemd.

Over het algemeen kunnen we stellen dat de informatiebehoefte in bijna alle gemeenten zich vooral toespitst op 'emotionele ontwikkeling', behalve in de gemeenten Schouwen-Duiveland en Tholen. In deze gemeenten had men in de eerste plaats meer behoefte aan informatie over eetproblemen (Schouwen-Duiveland) en kinderziektes (Tholen). Informatie over kinderziektes was ook zeer welkom in Noord-Beveland en Reimerswaal. In Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland scoorde ook moeilijk gedrag hoog terwijl men in Borsele, Goes en Kapelle weer meer behoefte bleek te hebben aan informatie over 'zelf-vertrouwen/angst'.

3.2.2 Groep 6 Primair Onderwijs

In de Jeugdmonitor heeft het onderzoek naar de leefwereld van groep 6 plaatsgevonden in 2006. De meest opvallende uitkomsten van de enquête worden hieronder weergegeven per onderwerp en waar mogelijk uitgesplitst per gemeente. Zie verder vooral tabel 2 in de bijlage voor een schematisch overzicht van de onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroei-ondersteuningsbehoefte uit Jeugdmonitor Zeeland, kinderen groep 6.

Sport

Wat opvalt in de Oosterschelderegio is dat significant minder kinderen (66%) in groep 6 lid zijn van een sportvereniging dan in de twee andere regio's. Vooral in de gemeenten Reimerswaal (50%), Borsele (60%) en Tholen (61%). In de gemeente Noord-Beveland is het lidmaatschap het hoogst: (86%).

Bibliotheek

Ongeveer een kwart van de kinderen (23%) in de Oosterschelderegio gaat nooit naar de bibliotheek of biblio-bus. Dit percentage is het hoogst in de gemeenten Tholen (31%) en Schouwen-Duiveland (30%) en het laagst in de gemeenten Goes en Kapelle (beiden 15%).

Pesten

De helft van de kinderen in de Oosterschelderegio (51%) geeft aan wel eens gepest te worden. In de gemeente Noord-Beveland geven de meeste kinderen in groep 6 aan wel eens gepest te worden (57%) en in de gemeente Reimerswaal is het percentage dat wel eens gepest wordt het laagst (43%).

Spijbelen

De meeste kinderen in de Oosterschelderegio ((90%) spijbelen nooit van school. Een enkeling spijbelt regelmatig (1%) en ongeveer één op de tien spijbelt soms (9%). Het percentage kinderen dat wel eens spijbelt op school is iets groter in de Oosterschelderegio dan in de rest van Zeeland. De verschillen tussen de gemeenten zijn klein en niet significant.

Weerbaarheid

Er zijn twee vragen gesteld die een indicatie kunnen geven voor de weerbaarheid van kinderen. "Doe je wel eens dingen die je niet wilt doen om erbij te horen?" en "Doe je wel eens dingen onder bedreiging?".

Van alle kinderen zeggen vier op de tien dat zij nooit iets hebben gedaan om erbij te horen (38%) en eenderde (32%) doet dit bijna nooit. Ruim een kwart doet soms wat om erbij te horen (26%) en 4% doet dit vaak of heel vaak. De verschillen met de andere regio's zijn klein en niet significant. In de verschillen naar gemeente valt op dat in Tholen (62% (bijna) nooit) en Reimerswaal (65% (bijna) nooit) kinderen het vaakst wel eens wat doen om erbij te horen. In Goes wordt het minst vaak wat gedaan om erbij te horen (76% (bijna) nooit).

3.2.3 Klas 3 Voortgezet Onderwijs

In 2007 is de "Enquête Jeugdmonitor Zeeland - klas 3 VO" uitgezet waaraan 3.970 leerlingen hebben deelgenomen, naar schatting 82% van het totaal aantal Zeeuwse jongeren in klas 3 van het voortgezet onderwijs. Zie tabel 3 in bijlage 1 voor onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroei-ondersteuningsbehoefte uit Jeugdmonitor Zeeland, jongeren klas 3 VO.

Sport

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) stelt dat jongeren tot 18 jaar dagelijks minimaal een uur matig intensieve lichamelijke activiteit moeten verrichten. In de Oosterschelderegio haalt 23% van de jongeren de norm actief bewegen, hetgeen iets lager ligt dan het landelijk gemiddelde (26%). Van de jongeren zegt 61% lid te zijn van een sportvereniging. In Goes (67%) geven de meeste jongeren aan lid te zijn van een sportvereniging en in Reimerswaal de minste jongeren (50%).

Roken

In de Oosterschelderegio zegt de helft van de jongeren wel eens te hebben gerookt (50%). Dit is iets hoger dan Zeeuws: bijna de helft (48%) van de derdeklassers heeft ooit wel eens gerookt. In Noord-Beveland geven de meeste jongeren aan wel eens gerookt te hebben (63%) en in Kapelle en Goes de minste jongeren (42%).

Pesten

Jongeren in de Oosterschelderegio (7%) zijn minder vaak slachtoffer van pesten op school dan jongeren in de andere regio's (beiden 10%). Acht op de tien jongeren in de Oosterschelderegio zeggen de afgelopen drie maanden nooit te zijn gepest op school. Negen op de tien zeggen nooit te zijn gepest de afgelopen drie maanden op een andere plek dan school. Ruim driekwart (77%) zegt zelf nooit anderen in die periode op school te hebben gepest en ongeveer negen op de tien (87%) deden dat ook niet buiten school. Significante verschillen naar gemeenten zijn niet gevonden.

Alcohol en drugs

Van alle jongeren in de Oosterschelderegio zegt 80% al in de derdeklas van het voortgezet onderwijs wel eens alcohol te hebben gedronken. Dit wijkt niet af van het Zeeuws percentage. In Noord-Beveland geven de meeste jongeren aan wel eens gedronken te hebben (90%) en in Goes is dit percentage het laagst (73%).

Van de jongeren in de Oosterschelderegio zegt 80% nooit hasj of wiet te hebben gebruikt. In Kapelle geven de meeste jongeren aan nooit te hebben gebruikt (87%) en in Noord-Beveland is dit percentage het laagst (73%). Deze verschillen naar gemeente zijn niet significant.

Harddrugs worden in de Oosterschelderegio nauwelijks door jongeren gebruikt. Bijna alle jongeren geven aan drugs als heroïne, cocaïne, amfetaminen, etc. nooit te hebben gebruikt.

Veiligheid en weerbaarheid

Het grootste deel van de jongeren in de Oosterschelderegio (88%) geeft aan nooit iets onder bedreiging te doen. Driekwart van de jongeren (75%) voelt zich overdag altijd veilig en de helft van de jongeren (48%) in de Oosterschelderegio voelt zich ook 's nachts altijd veilig. De verschillen naar gemeente zijn niet significant.

Praten met anderen

Voor de meeste jongeren in de Oosterschelderegio geldt dat zij iemand hebben om mee te praten als ze ergens mee zitten. Tweederde van de jongeren (68%) hebben altijd iemand en een kwart (25%) heeft soms iemand om mee te praten. Eén op de veertien (7%) zegt niemand te hebben om mee te praten bij problemen. Het percentage jongeren dat aangeeft niemand te hebben, is het laagst in Tholen (2%) en het hoogst in Noord-Beveland (10%).

3.3. Resultaten interviews

Aan de hand van een vragenlijst is een aantal sleutelfiguren benaderd om inzicht te geven in de vraag naar O&O in de Oosterschelderegio. De sleutelfiguren komen voort uit de klankbordgroepen van de Jeugdmonitor. Hoewel uitdrukkelijk is gevraagd naar de behoefte van ouders en jongeren in de Oosterschelderegio gaven de meeste respondenten

aan geen onderwerpen te kunnen benoemen die specifiek voor deze regio gelden. De hieronder genoemde onderwerpen moeten dan ook als zodanig worden beschouwd. Zie voor een schematisch overzicht van de onderwerpen t.a.v. opgroei- en opvoedingsondersteuning die te distilleren zijn uit de sleutelfiguren tabel 4 in bijlage 1.

3.3.1 Ouders jonge kinderen

Het onderwerp met betrekking tot opvoeding dat het meest werd genoemd is het gedrag van kinderen, waarbij het dan met name gaat om niet luisteren, niet willen eten of slapen, driftbuien enz. Ouders hebben vragen hoe ze hier mee om kunnen gaan, hoe ze regels kunnen hanteren en duidelijke grenzen kunnen stellen. In mindere mate werden onderwerpen genoemd als voeding, zindelijkheid en zelfvertrouwen.

3.3.2 Basisonderwijs

Net als bij de groep "Ouders jonge kinderen" wordt ook in deze leeftijdscategorie opvallend vaak aandacht gevraagd voor gedrag van kinderen. Daarnaast worden ook thema's als pesten en zelfvertrouwen genoemd.

3.3.3 Voortgezet onderwijs

In deze categorie worden naast de hierboven ook al genoemde gedragsproblematiek met name onderwerpen genoemd als alcohol en drugs, seksualiteit, financiën omgaan met media.

3.4 Gegevens Opvoedsteunpunten

In de gemeenten Borsele, Goes, Reimerswaal en Schouwen-Duiveland zijn opvoedsteunpunten gevestigd, waar ouders terecht kunnen met vragen en problemen over de opvoeding. De meeste opvoedbureaus rapporteren een grote diversiteit aan problematiek en vragen die ouders stellen. Zie **tabel 5** in de bijlage voor een schematisch overzicht van de onderwerpen per gemeente. De jaarverslagen 2006 zijn als input gebruikt.

De beleving van de ouder is een belangrijke graadmeter om de zwaarte van de problematiek in te schatten. De opvoedsteunpunten hanteren hiervoor het model van Kousemaker

Model Kousemaker

1. alledaagse opvoedingsvragen (het gaat veelal om vragen die verband houden met de ontwikkeling van het kind en de opvoedingsopgave die ouders op dat moment hebben, de ouders krijgen informatie en inzicht in de opvoedings situatie, dit gebeurt veelal in de eerstelijnsvoorzieningen, maar ook wel op het opvoedsteunpunt);
2. opvoedingsspanning (ouders maken zich zorgen en hebben behoefte aan steun en advies, dit is bij uitstek het terrein van het opvoedsteunpunt);
3. opvoedingscrisis (het grijze gebied voor het opvoedsteunpunt, de opvoedingsvragen zijn inmiddels een probleem geworden, ouders zijn vaak nog niet toe aan intensieve hulp, dan wordt een eenvoudig voor de hand liggend probleem aangepakt, dat vergroot het vertrouwen van de ouders in hun eigen kunnen en in de hulpverlening, vanuit het opvoedsteunpunt probeert men de ouders te motiveren om steun en indien nodig andere hulp te accepteren);
4. opvoedingsnood (crisissituaties en complexe opvoedingssituaties waarbij het opvoedsteunpunt slechts kan signaleren, verwijzen en begeleiden bij de verwijzing).

Bron: Bureau Jeugdzorg.

Daarnaast leverde de analyse van de rapporten van de opvoedsteunpunten de volgende procesinformatie per gemeente op.

Borsele

Wat betreft de zwaarte van de problematiek gaat het volgens het opvoedsteunpunt van Borsele in alle gevallen om opvoedingsspanning (ouders hebben zorgen en behoefte aan steun en advies). In 50% van de gevallen is er sprake van doorverwijzing. Het gaat voornamelijk om ouders van kinderen 1-8 jaar waarvan de problematiek ca. ½ jaar speelt (bron: Bureau Jeugdzorg).

Er is een opmerkelijk verschil in het percentage doorverwijzingen van het opvoedsteunpunt in de gemeente Borsele. Het opvoedsteunpunt van de gemeente Borsele rapporteert vergeleken met de andere gemeenten een hoog percentage doorverwijzingen, namelijk 50% van de cliënten. Ter vergelijking, voor de gemeenten Tholen is het 38%, Reimerswaal en Goes beiden 22% en voor de gemeente Zierikzee 21%. Het relatief hoge aantal doorverwijzingen is voor de gemeente Borsele des te opmerkelijk omdat de zwaarte van de problemen van cliënten niet zwaarder wordt ingeschat. Alle gemelde problemen vallen in de categorie 'opvoedingsspanning'. Met andere woorden, er is geen sprake van zwaardere problematiek, maar er vinden verhoudingsgewijs wel meer doorverwijzingen plaats.

Er zijn meerdere *mogelijke* verklaringen voor het relatief hoge aantal doorverwijzingen zonder de zwaarder ingeschatte problematiek.

1e) Het doorverwijzen in Borsele gebeurt soepeler. (Bijvoorbeeld: Er is in Borsele een nadrukkelijker samenwerking met andere instanties, men is beter op de hoogte van het aanbod, er zijn kortere lijnen, waardoor het doorverwijzen makkelijker verloopt.)

2e) Het opvoedbureau in Borsele beoordeelt een situatie onder opvoedingsspanning terwijl er sprake is van een zwaardere problematiek en de hogere doorverwijzingsgraad dus logisch zou zijn.

3e) Het opvoedbureau in Borsele kan om een of andere reden de zorg en behoefte aan steun minder adequaat vervullen en is daardoor eerder genoodzaakt tot doorverwijzing;

4e) Er is sprake van een vertekend beeld door het lage aantal cliënten in de gemeente.

Goes

De cliënten van het opvoedsteunpunt in Goes ervaren vooral opvoedingsspanning, in kleine mate gaat het om alledaagse opvoedingsvragen en een enkele crisis. In 21% van de gevallen is er sprake van doorverwijzing. Het gaat vooral om ouders van kinderen van 2-15 jaar. Veel ouders waar dit probleem ca. ½ jaar speelt, ook veel ouders waarbij het meer dan 2 jaar speelt (bron: Bureau Jeugdzorg). Er is een vrij grote diversiteit in het type vragen of problemen waar ouders mee naar het opvoedsteunpunt komen.

Reimerswaal

Vergeleken met andere gemeenten is er wat betreft de zwaarte van de problematiek van de cliënten van het opvoedsteunpunt redelijk veel sprake van opvoedingscrisis. Ondanks dit zijn er niet opvallend meer doorverwijzingen (12%). Verder is er veel sprake van opvoedingsspanning. Het gaat voornamelijk om ouders met kinderen in de leeftijd 2-10 jaar. Er zijn verhoudingsgewijs veel problemen die meer dan 2 jaar bestaan. (bron: Bureau Jeugdzorg).

Schouwen-Duiveland

De cliënten van het opvoedsteunpunt van Schouwen-Duiveland ervaren vooral opvoedingsspanning, in kleine mate gaat het om alledaagse opvoedingsvragen en crisis. Het gaat vooral om kinderen van 1-12 jaar, waarvan ouders zeggen dat er ca. 6 maanden tot een jaar sprake is van een probleem. In 21% van de gevallen is er sprake van doorverwijzing. Opvallend is dat bezorgdheid over de ontwikkeling bijna niet genoemd wordt als onderwerp (bron: bureau Jeugdzorg).

Tholen

Op Tholen is er wat betreft de zwaarte van problematiek sprake van een grotere diversiteit dan in de andere gemeenten. Opvallend is het relatief grote aantal keren dat er sprake is van opvoedingsnood (25%). De meeste problemen in gezinnen bestaan een half jaar tot een jaar. Het gaat vooral om kinderen in de leeftijd van 3 tot 7 jaar, maar ook 9/10 en 12/13 jaar komt voor. In de gemeente Tholen wordt verhoudingsgewijs iets vaker doorverwezen (38%) als resultaat van het contact dan in andere gemeenten, maar niet zo hoog als in Borsele het geval is. Ook kan dit hogere aantal beter verklaard worden vanuit de relatief zwaarder ingeschatte problematiek.

3.5 Evaluaties consultatieteams

De evaluatierapporten van de consultatieteams leveren informatie over het type problematiek dat besproken is in de teams. Deze onderwerpen staan per gemeente opgenomen in **tabel 6** van bijlage 1.

Daarnaast geven de rapporten inzicht in het functioneren van de consultatieteams en aandachtspunten voor de toekomst. Dit is hieronder per gemeente ter informatie toegevoegd aan deze rapportage, aangezien het ons interessant lijkt voor de betrokken beleidsmedewerkers om dit naast elkaar te zien.

Borsele

In het rapport van het consultatieteam staat dat geprobeerd moet worden om te voorkomen dat problematiek verergert of zelfs tot een crisis ontwikkelt. Uitbreiden van consultatieteams richting bemoeizorg is genoemd als optie, mogelijk mee te nemen in de Zorg Advies Teams. (Bron: Evaluatierapport consultatieteam Borsele, RPCZ).

Driestar Educatief leverde het jaarverslag aan van het consultatieteam voor de reformatorische scholen in de gemeente. Deze rapportage bevat dezelfde procesmatige aanbevelingen als die in de rapportage van Goes en Kapelle (zie hieronder), waar naar verwezen wordt.

Goes

Driestar Educatief leverde een gezamenlijke rapportage voor de gemeenten **Goes en Kapelle**. Het gaat hier om scholen met een reformatorische identiteit.

Uit de rapportage bleek dat alle deelnemers tevreden zijn over de procedurele gang van zaken tijdens de vergaderingen. Aandachtspunt is dat aanmeldingen tijdig binnen moeten zijn om genoeg voorbereidingstijd voor alle deelnemers te hebben.

Inhoudelijk beoordelen de interne begeleiders van de scholen c.q. de inbrengers van de problemen de kwaliteit van de adviezen en uitgevoerde interventies ruim voldoende tot goed. In verreweg de meeste gevallen is de problematiek mede door inbreng van het consultatieteam werkbaar geworden en in sommige gevallen zelfs (nagenoeg) opgelost.

Een belangrijke verbindende schakel in het consultatieteam is de orthopedagoog. Zij is betrokken bij frequente geplande consultaties op de scholen en voert tevens werk uit voor de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL). Het consultatieteam zit tussen de consultaties op scholen en de PCL in. De orthopedagoog is dan ook een niet te missen deelnemer in de consultatieteams. Tot nu toe is de orthopedagoog op kosten van het reformatorisch samenwerkingsverband primair onderwijs Zeeland ingehuurd bij het consultatieteam. Dit zal echter de komende tijd afgebouwd moeten worden vanwege stijgende kosten. Het gevaar is groot dat het consultatieteam "mank gaat lopen" en de resultaten zullen teruglopen.

De maatschappelijk werker krijgt in toenemende mate interventietaken vanuit het consultatieteam toebedeeld. Omdat de consultatieteambesprekingen een lage frequentie hebben en er naar het oordeel van Driestar Educatief veel voordeel in de preventiesfeer is te halen is het noodzakelijk de maatschappelijk werker enkele malen per jaar op de school zelf te consulteren. Zodoende kunnen opdrachten vanuit het consultatieteam efficiënter uitgevoerd worden en kunnen tevens vroegtijdig vragen voor het consultatieteam worden meegenomen.

(Bron: Dek, Driestar Educatief, 2007).

Kapelle

Alle scholen en betrokken organisaties zijn tevreden met de organisatie van het consultatieteam.

Verbeterpunten die worden aangegeven zijn:

- Evaluatie per kalenderjaar (of van mei tot mei).
- Er wordt hulp gevraagd bij het invullen van het verslagformulier van enkele leerlingen besprekingen.
- Verzoek tot verslaglegging per vergadering met gemaakte afspraken, hierdoor meer zicht op resultaat.
- Behoefte aan inventarisatie bij scholen of alle "gewenste" kinderen bij het consultatieteam terecht komen.
- Aandacht gericht op sociaal-emotionele problematiek (kind - gezin), waarom niet breder i.v.m. laagdrempeligheid?
- In het overleg in april 2007 is een collectief probleem bij jongeren aan de orde gekomen. De Stichting Jeugdwerk Kapelle is bij dit overleg aanwezig. De GGD adviseert om ouders "preventief" te benaderen met een cursusaanbod.

Daarnaast maken ze ook een aantal overige opmerkingen ten behoeve van de evaluatie voor de gemeente.

- Het baart zorgen dat er steeds meer kinderen zijn met sociaal-emotionele problematiek.
- Is er de mogelijkheid een aantal sociale vaardheids-trainingen te organiseren voor de diverse scholen (wat is het meest nodig: sociale vaardigheidstraining of opvoedcursus?)
- De wachtlijsten bij instanties zijn lang, m.n. Emergis wordt genoemd. Wat kan de gemeente hierin betekenen? Er is ook een wachtlijst bij Maatschappelijk werk en Welzijn Oosterschelderegio (SMWO) voor (gratis) sociale vaardigheidstrainingen. Bij Bureau Jeugdzorg Zeeland zijn wachtlijsten hiervoor onlangs opgelost. Doordat er lange wachtlijsten zijn worden kinderen, ondanks noodzaak, niet meer aangemeld. Geschat wordt dat er per school behoefte is aan 1 SOVA training per schooljaar.
- Is er de mogelijkheid tot een informatieavond voor de ouders van groep 7 (scholenbreed)? Kan de gemeente meedenken/bijdragen in de kosten?
- Overlast groepje hangjongeren groep 8 verdient gemeentebreed aandacht (sluit aan bij aandacht voor bovenbouw preventief).

(Bron: Evaluatie consultatieteams 2006-2007, gemeente Kapelle.)

Zie voor gegevens over de consultatieteams voor de reformatorische scholen te Kapelle de rapportage van Driestar Educatief, onder de gemeente Goes.

Noord-Beveland

Het evaluatierapport van het consultatieteam van de gemeente Noord-Beveland levert geen inzicht in de type problematiek van kinderen.

Het consultatieteam noteert de volgende aandachtspunten voor de toekomst:

- notulen maken;
- proberen vaste personele bezetting na te streven;
- frequenter bij elkaar komen;
- wachtlijsten/herhaling van zetten.

(Bron: Evaluatie consultatieteam 2006-2007 Noord-Beveland.)

Reimerswaal

Het evaluatierapport van het consultatieteam van de gemeente Reimerswaal levert weinig inzicht in de problematiek van kinderen. Wel wordt een aantal keer sociaal emotionele problematiek genoemd, waarbij er meer behoefte is aan trainingen sociale vaardigheden voor kinderen.

Het consultatieteam noteert de volgende aanbevelingen voor de toekomst:

- Onderzoeken hoe de overlegstructuur omgevormd kan worden naar een netwerkorganisatie zodat niet alleen de bijeenkomsten gebruikt worden voor overleg maar ook indien er een leerling besproken dient te worden (in overleg met de deelnemende partners) zodat er meer ruimte ontstaat voor leerlingbespreking;
- Onderzoeken of het traject signaleren van problemen naar bespreken van leerlingen verbetering behoeft (i.o.m. de voorzitters);
- Aansluiten van de 0 tot 4 jarigen bij de consultatieteams (i.o.m. Allévo) (dit traject is reeds gestart);
- Afhankelijk van de behoefte goede afspraken maken met zorgaanbieders (m.n. GGD en maatschappelijk werk), d.i. zoveel mogelijk consulten vanuit de basistaken;
- De leerplichtambtenaar op afroep beschikbaar stellen;
- Onderzoeken of de functies van de landelijk ontwikkelde zorgadviesteams, te weten consultatie, interventie, doorverwijzing en evaluatie voor de leerling in de huidige consultatieteams verbetering behoeven.

Tholen

In het evaluatierapport van het consultatieteam wordt een aantal suggesties gedaan ter verbetering van de werkwijze van het consultatieteam op Tholen:

- aanpak moet professioneler worden;
- let op tijdsinvestering;
- opzetten meerdere consultatieteams;
- opzet is beter dan buurtnetwerk;
- we moeten wel van elkaar blijven leren;
- laagdrempeligheid bekend maken op het eiland zodat meerderen gebruik gaan maken van het team;
- voorlichting geven over het team.

(Bron: Somers, SMWO, 2006).

4. Samenvatting onderwerpen

Op basis van de analyse van de beschikbare gegevens uit de Jeugdmonitor, telefonische interviews afgenomen bij sleutelfiguren en schriftelijke bronnen van Bureau Jeugdzorg en consultatieteams is een aantal onderwerpen naar voren gekomen die een indicatie geven van de behoefte aan O&O in de Oosterschelderegio.

Voor (bijna) **alle gemeenten** geldt dat specifiek voor **ouders** het volgende is genoemd:

- Omgaan met moeilijk gedrag;
- Regels stellen/straf geven.

Voor (bijna) **alle gemeenten** geldt dat specifiek voor **kin-deren** het volgende is genoemd:

- Omgaan met pesten;
- Omgaan met onzekerheid/faalangst.

Voor **alle gemeenten** geldt dat specifiek voor **jongeren** het volgende is genoemd:

- Alcohol en drugs;
- Seksualiteit;
- Financiën;
- Omgaan met de media.

Verder zijn **per gemeente** de volgende **accenten** te leggen.

Borsele

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag (druk, agressief, niet luisteren, koppig, dwars, claimen).
- Onzekerheid.
- Concentratieproblemen.
- Pesten.

Goes

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag (opponerend, opstandig, niet luisteren, druk, hyperactief).
- Regels stellen.
- Onzekerheid/faalangst.

Kapelle

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag (opponerend, opstandig, niet luisteren, druk, agressief).
- Onzekerheid/faalangst.
- Sociale vaardigheden.

Noord-Beveland

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag.
- Pesten.
- Alcohol.

Verder is voor deze gemeente een aantal specifieke onderwerpen m.b.t. jongeren genoemd:

- Roken.
- Niemand om mee te praten.
- Drugs.

Reimerswaal

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag (driftbuien, koppig, ongehoorzaam, druk, hyperactief).
- Sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Straf geven/regels stellen.
- Bewegen.

Schouwen-Duiveland

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag (dwars, koppig, driftbuien, uitdagen, grote mond).
- Grenzen stellen/straf geven.

Tholen

De volgende onderwerpen kwamen uit meerdere bronnen naar voren:

- Moeilijk gedrag (druk, agressief).
- Onzekerheid/faalangst/weerbaarheid.
- Straf geven/regels stellen.
- Pesten.
- Sociale vaardigheden (contactarm/contacten leggen).

5. Advies op basis van analyses

Top 4

Uit alle bronnen is een viertal onderwerpen te rubriceren waarop opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning in de Oosterschelderegio zich kan gaan richten. Deze zijn allen even belangrijk. Wij adviseren u om op basis hiervan in overleg met het veld een keuze te maken uit het aanbod aan opvoedingscursussen en themabijeenkomsten.

De top 4 is als volgt:

1. Omgaan met moeilijk gedrag

Het gaat hier om naar buiten gericht gedrag van kinderen wat door ouders als 'moeilijk of lastig' wordt ervaren, zoals druk gedrag, agressief gedrag, niet willen luisteren, koppig of dwars zijn en driftbuien. Ouders en volwassenen die als mede-opvoeder met dit gedrag geconfronteerd worden, kunnen handvatten krijgen om met dit gedrag om te gaan, zoals hoe stel je grenzen, geef je straf en voorkom je dit gedrag. Voor een goede aanpak is eveneens zicht op de oorzaak van dit gedrag van belang.

2. Omgaan met teruggetrokken gedrag

Hierbij kunt u denken aan naar binnen gekeerd gedrag, zoals geen contact durven leggen, onzeker zijn of faalangstig of mindere weerbaarheid. Ouders zijn over het algemeen bezorgd en willen graag dat hun kind over betere sociale vaardigheden beschikt. Teruggetrokken gedrag is over het algemeen lastiger om te signaleren dan het hierboven beschreven 'moeilijke gedrag'. Daarnaast kan het overgaan in moeilijk gedrag. Ook hier is zicht op de oorzaken van belang.

3. Informatievoorziening

Naast hulp bij de specifieke opvoedingsvraagstukken van een ouder met zijn of haar individuele kind, hebben ouders in de Oosterschelderegio volgens de geraadpleegde bronnen, behoefte aan algemene informatie over allerlei kwesties. Hierbij zijn de volgende onderwerpen genoemd: kinderziektes, voeding, zindelijkheid, alcohol en drugs, seksualiteit, financiën en omgang met de media.

4. Pesten

Pesten is een probleem dat zich manifesteert onder alle leeftijden. Echter, voor kinderen en jongeren is het moeilijker om zich aan deze situatie te onttrekken. Zowel de dader als de slachtoffer bevinden zich in een verstoorde leefsituatie, met grote gevolgen voor de directe en latere ontwikkeling. Het is in feite een uiting van het agressieve en teruggetrokken gedrag van de nummers 1 en 2 uit deze lijst.

Sluit aan bij de behoefte van ouders

Uit de analyse blijkt dat Zeeuwse ouders weinig gebruik maken van de geijkte cursussen en avonden. We adviseren op basis van deze analyse aandacht te besteden aan de *vorm* en het *gebruik* van opvoedingsondersteuning. De volgende vormen sluiten volgens recent onderzoek van E-Quality aan bij de wensen van ouders:

1. Informatiesites/fora op internet;
2. Praatgroepen;
3. Laagdrempelige informatiepunten.

Tevens kunt u overwegen hoe de hulp een 'coachend' karakter krijgt. Opvoeden is immers niet makkelijk en kan heel confronterend zijn. Het brengt het beste, maar helaas in sommige gevallen ook het slechtste in mensen naar boven. In principe willen alle ouders het beste voor hun kind. Dat is hun belang. Ouders wijzen op dit belang, én erkennen dat ouders behoefte hebben aan autonomie als opvoeder, bevordert een positieve bijdrage van ouders in hun eigen ontwikkelingsproces en dat van hun kind.

Voor alle vormen van opvoedingsondersteuning geldt dat het zaak is om het gebruik te monitoren.

Samen met het werkveld terminologie invullen en eenduidig maken

Het is van belang dat betrokkenen bij opvoed- en opgroei-ondersteuning in een zelfde taal spreken. De termen die gebruikt zijn om de problematiek te categoriseren lijken niet eenduidig gehanteerd. We adviseren om bewust te zijn van deze onderlinge verschillen en grip te krijgen op interpretaties van terminologie en de verwachtingen en uitvoering die hier bij hoort. Waar mogelijk zou gestreefd moeten worden naar eenduidigheid in terminologie.

Ga in gesprek over de resultaten van het opvoedbureau

Tenslotte willen we nog een aantal opmerkingen en adviezen plaatsen t.a.v. het door het opvoedbureau gemelde resultaat van het contact met de cliënten.

De eerste opmerking betreft de resultaatcategorie 'cliënt probeert andere aanpak uit'. Dit geeft geen zicht op het daadwerkelijke resultaat van deze andere aanpak. We adviseren dat medewerkers bij ouders navragen of de andere aanpak gewerkt heeft.

Waardevolle informatiebronnen

Er is een aantal bronnen die van waarde zijn bij het beantwoorden van de vraag welke hulp opvoeders en medeopvoeders nodig hebben bij de opvoeding in hun gemeente. In eerste instantie zijn dat de ouders zelf. Het is raadzaam om, naast het onderzoek onder ouders met jonge kinderen, ook onderzoek te doen onder ouders met kinderen in de basisschoolleeftijd en onder ouders met kinderen in de tienerleeftijd. Door middel van vragenlijsten rondsturen kan via een betrekkelijk gemakkelijke en goedkope methode veel informatie worden verkregen. Wil men specifieke dingen weten dan zijn vraaggelassen met ouders relevant. In tweede instantie kunnen gemeenten te rade gaan bij professionele opvoeders in het onderwijs, peuterspeelzaalwerk of kinderopvang. Hiervoor kunnen de reguliere overleggen worden gebruikt. Ook bij de te ontwikkelen zorgadviesteams (ZAT's) kan veel informatie worden teruggehaald. Om het geheel een structureler karakter te geven kan opvoeding en ontwikkeling ook als thema in de Lokale Educatieve Agenda worden meegenomen.

Een derde bron voor gemeenten zijn de volwassenen die fungeren als medeopvoeder in de vrije tijd van kinderen (zoals sporttrainers, docenten kunstzinnige vorming, buurtvrijwilligers). De vierde bron zijn de professionals die de ouders en andere volwassenen rondom het kind begeleiden, zoals de medewerkers van het opvoedsteunpunt of het consultatiebureau.

Bijlagen

BIJLAGE 1 TABELLEN

Tabel 1: Onderwerpen m.b.t. op opvoed- en opgroeiondersteuningsbehoefte uit Jeugdmonitor Zeeland, Ouders Jonge kinderen

Borsele	Goes	Kapelle	Noord-Beveland	Reimerswaal	Schouwen-Duiveland	Tholen
Emotionele ontwikkeling	Emotionele ontwikkeling	Emotionele ontwikkeling	Emotionele ontwikkeling	Emotionele ontwikkeling		
Zelfvertrouwen/ angst	Zelfvertrouwen/ angst	Zelfvertrouwen/ angst				
	Moeilijk gedrag		Moeilijk gedrag		Moeilijk gedrag	
			Kinderziektes	Kinderziektes		Kinderziektes
					Eetproblemen	

Uit: Jeugdmonitor analyses (OJK), 2005

Tabel 2: Onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroeiondersteuningsbehoefte uit Jeugdmonitor Zeeland, kinderen groep 6

Borsele	Goes	Kapelle	Noord-Beveland	Reimerswaal	Schouwen-Duiveland	Tholen
Bewegen				Bewegen		Bewegen
				Weerbaarheid		Weerbaarheid
			Pesten			
					Bevorderen leesplezier	

Uit: Jeugdmonitor analyses (groep 6), 2006

Tabel 3: Onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroeiondersteuningsbehoefte uit Jeugdmonitor Zeeland, jongeren klas 3 VO

Borsele	Goes	Kapelle	Noord-Beveland	Reimerswaal	Schouwen-Duiveland	Tholen
			Roken			
			Alcohol			
			Praatpersoon			
				Bewegen		

Uit: Jeugdmonitor analyses (3VO), 2007

Tabel 4: Onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroeiondersteuningsbehoefte uit sleutelfiguren

Oosterschelderegio
Moeilijk gedrag
Regels stellen
Voeding
Zindelijkheid
Zelfvertrouwen
Pesten
Alcohol en drugs
Seksualiteit
Financiën
Omgaan met media

Uit: Interviews sleutelpersonen, 2007

Tabel 5: Onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroeiondersteuningsbehoefte via jaarverslagen opvoedbureaus

Borsele	Goes	Kapelle	Noord-Beveland	Reimerswaal	Schouwen-Duiveland	Tholen
	Straf geven/ grenzen stellen			Straf geven/ grenzen stellen	Straf geven/ grenzen stellen	Straf geven/ gren- zen stellen
Bezorgdheid ontwikkeling van het kind	Bezorgdheid ontwikkeling van het kind			Bezorgdheid ont- wikkeling/ kind		
Niet luisteren/ ongehoor- zaamheid	Niet luisteren/ ongehoor- zaamheid			Niet luisteren/ ongehoorzaam		
Koppig/ Dwars/ opstandig				Koppig/ Dwars/ opstandig	Koppig/ dwars gedrag	
				Moeilijk tempera- ment	Moeilijk tem- perament	Moeilijk tempera- ment
	Druk/ hyperac- tief/ onrustig				Druk/ hyperac- tief/ onrustig	
				Omgangsregeling echtscheiding	Verwerken echtscheiding	
				Driftbuien	Driftbuien	
Claimgedrag, aandacht vra- gen						
	Verwachting/ beleving ouder- schap					
				Verskil aanpak ouders		
				Ruzie met/ tussen kinderen		
				Slaapproblemen		
				Psychische pro- blemen		
				Relatie- ouder kind		
					Uitdagen/ grote mond	
					Slechte leer- prestaties	
					Problemen op school/ kdv/psz	
						Niet weerbaar/ onzelfstandig
						Verwennen
						Contactproblemen/ sociale vaardighe- den

Uit: Jaarverslagen Opvoedbureau Bureau Jeugdzorg 2006, jaarverslag SMWO 2006.

Tabel 6: Onderwerpen m.b.t. opvoed- en opgroeiondersteuningsbehoefte via evaluatieverslagen consultatieteams

Borsele	Goes	Kapelle	Noord-Beveland	Reimerswaal	Schouwen-Duiveland	Tholen
Agressief gedrag	Agressief gedrag	Agressief gedrag				Agressief gedrag
Druk gedrag		Druk gedrag				Druk gedrag
Onzekerheid/ faalangst		Onzekerheid/ faalangst				Onzekerheid/ faalangst
Pesten (dader/ slachtoffer)		Pesten (dader/ slachtoffer)				Pesten (dader/ slachtoffer)
Contactarm		Contactarm				Contactarm
Gebrek aan sociale vaardigheid		Gebrek aan sociale vaardigheid		Gebrek aan sociale vaardigheid		
Teruggetrokken gedrag						Teruggetrokken gedrag
Motivatieproblemen rondom schoolgaan						Schoolverzuim
Verwaarlozing door de ouders						Vermoeden misbruik/ mishandeling/ verwaarlozing
Kindproblemen gekoppeld aan huwelijksproblemen ouders						
NLD of hechtingsproblematiek						
KOPP (kinderen van ouders met psychische problemen)						
Concentratieproblemen						
Taak- of werkhoudingproblemen						
	Opstandig gedrag					
	Rouwverwerking					
	Opponerend gedrag					
		Risicovol pubergedrag				
		Verwerken traumatische gebeurtenis				
		Depressiviteit				
		Omgang spanningen				
		Onduidelijke spraak				
						Leerproblemen

Uit: Evaluatie consultatieteams basisonderwijs 2006/2007 (bronnen: RPCZ, SMWO, gemeente Reimerwaal, gemeente Kapelle en Driestar Educatief)

BIJLAGE 2 VRAGENLIJST INTERVIEWS

Telefonisch interview

Goede morgen / middag / avond u spreekt met van Scoop.

In opdracht van de gemeenten in de Oosterschelderegio brengt Scoop een advies uit over de vraag van ouders naar opvoedingsondersteuning en de vraag van kinderen en jongeren op het gebied van ontwikkelingsstimulering. Vanuit uw betrokkenheid bij de klankbordgroep van de Jeugdmonitor Zeeland willen wij u graag wat vragen stellen over de vraag van ouders en jongeren. De vragenlijst duurt ongeveer 5 tot 10 minuten. Komt het u gelegen dat wij u daar wat vragen over stellen?

- ja
- nee, mag ik u op een ander tijdstip terugbellen?
 0 ja, belafsprak maken: datum tijdstip:
 0 nee

Invullen door interviewer: (niet vragen !)

Organisatie / naam respondent	datum gesprek
.....

1a Werkt u in uw functie rechtstreeks met ouders en/of kinderen/ jongeren?	
☐	ja
☐	nee
1b Indien ja, tot welke leeftijdscategorie behoren zij?	
☐	Ouders jonge kinderen (0-4 jaar)
☐	Basisonderwijs (4-12 jaar)
☐	Voortgezet Onderwijs (12-18 jaar)
2 Als ouders vragen hebben over opvoeding van kinderen, over welke onderwerpen gaat het dan vooral? – respondent spontaan laten noemen!	
2b Zijn er onderwerpen die specifiek bij ouders in de Oosterschelderegio meer spelen? Zo ja, welke?	
3 Over welke onderwerpen hebben kinderen / jongeren vragen en zouden zij meer informatie nodig hebben (d.m.v. bijvoorbeeld lespakketten, brochures, etc.) ? Respondent spontaan laten noemen!	
3b Zijn er onderwerpen die specifiek bij jongeren in de Oosterschelderegio meer spelen? Zo ja, welke?	

4 Aan welke onderwerpen moet volgens u in het preventieaanbod aan ouders in de Oosterschelderegio prioriteit worden gegeven? Respondent spontaan laten noemen!

--	--

5 Aan welke onderwerpen moet volgens u in het preventieaanbod aan kinderen / jongeren in de Oosterschelderegio prioriteit worden gegeven? Respondent spontaan laten noemen!

--	--

6 Heeft u nog aanvullende opmerkingen ?

hartelijk dank voor uw medewerking!

Literatuurlijst

Aalst, M. van (2007). Opvoedsteunpunt Borsele, verantwoording 2006. Bureau Jeugdzorg Zeeland.

Aalst, M. van (2007). Opvoedsteunpunt Goes, verantwoording 2006. Bureau Jeugdzorg Zeeland.

Aalst, M. van (2007). Opvoedsteunpunt Reimerswaal, verantwoording 2006. Bureau Jeugdzorg Zeeland.

Aalst, M. van (2007). Opvoedsteunpunt Zierikzee, verantwoording 2006. Bureau Jeugdzorg Zeeland.

Dek, M.C. (2007). Jaarverslag consultatieteam Borsele 2006/2007. Driestar Educatief

Dek, M.C. (2007). Jaarverslag consultatieteam Goes 2006/2007. Driestar Educatief

Egten, C. et al. (2008). Opvoeding en opvoedingsondersteuning, gezinnen van de toekomst. E-quality. Den Haag.

Evaluatie consultatieteams basisonderwijs Reimerswaal, schooljaar 2006/2007

Evaluatie consultatieteam basisonderwijs Kapelle 2006-2007

Groenewold, E. (2007). Evaluatie Consultatieteams schooljaar 2006-2007. RPCZ.

Leseman, P.P.M, Hermanns, J. et al. (1998). Opvoedingsondersteuning: leermomenten en toekomstperspectieven: samenvatting van de onderzoeksresultaten en aanbevelingen. Ministerie van Welzijn en Sport. Rijswijk.

Renswoude, Y. van (2007). Opvoedsteunpunt Gemeente Tholen. Verantwoording 2006. SMWO.

Scoop (2008). Het is geen schoppen, maar het doet wel pijn. Middelburg.

Somers, J. (2006). Evaluatierapport consultatieteam Tholen 2005/2006. SMWO.

Snijders, J. (2006). Factsheet Ouders en hun behoeften aan opvoedingsondersteuning. NIZW jeugd.

Zeijl, E. (2005). Kinderen in Nederland. SCP. Den Haag

